

פולקלור הוא דרך על היבלת

אני מרגיש כשותף למה שקרה כבר חירות. איזו שאלה! הוצאתי את הנשמה בכחירות, אבל אינני שותף לאסטרטגיה. אין לי ספק שאילו היה שימעות מצליח — היינו מאמצים את עקרונות תורה, אבל אם הוא נכשל — הוא נכשל. הגיע לילה הבחירות. 11 בלילה הגיע ניתוח-הקלפיות הראשון (אין המדובר במידעם הטלוויזיוני, שפורסם שעה קודם לכן). בחצות כינס שימעות "שרינו" בתדרוך במלון דן. ישבנו שם אולי רבע שעה. מה היה כבר לרבר? גד יעקובי ואני יצאנו. אחרי כן הציטרפו שחל ויעקב צור. אמרת להם: "תברר, שני אליועם קיימים בחירות האלה — אסור להסכים להקמת ממשלה שתכיל את אריק שרון, רפול ורפאל (יתכן) וגנדי (רחבעם ואבי), ושרי-האוצר חייב להיות שולח".

יעקובי אמר אז: "צריך להתחיל מיד לרבר על ממשלת ליכוד-מערך, בלי הרתיים".

שחל העלה מיד את שאלת האחריות. אמרת לו: "עוזב זאת לעוד חצי שנה" שחל חשב אז שגלך לאופוזיציה. למחרת בבוקר, בשעה 9, באתי למי-פלגה, עברתי אצלי וייצגנו ובייננו (אב) רהם שוחט, איש מחנה-הרביץ והודעתי להם: "תברר, אלה הם האילוועים בשום אופן ופנים לא הולכים לאופוזיציה". טילפנתי לך מרידור וביקשת: "אל תמהרו!" הוא טילפן אלי למחרת וריבר דברים ברור דומה.

מאותו הבוקר היה לי ברור שתקופה הסתיימה. התחלתי לנהל עשרות ש"ח. לרוב האנשים לא היה ספק שהסתיימה תקופה, שמתחילה תקופה.

אחרים לא הבינו אותי אז: "מה פת" אום קואליציה? השתגעתי? אתה רוצה לעזור לפרס ולרביץ להישאר?"

ואני חשבת: "אז מה אם ננצח אר תם עוד שנה-שנתיים? מי אמר שהחיים הם בלי בעיות?"

שבוע אחרי הבחירות טילפנתי לשיחל, והצעתי שניפגש. הוא היה עסוק במכון הנפט (ברמת-איב) הוננתי ש"קפוזי" אלי הביתה (באפקה). אמרת לו: "עכשיו אני יכול לרבר". אני אומר לך — התחילה תקופה חדשה. ב"1992 תהיה מנהיגות חדשה".

יומתי גם שיחתי עם יעקובי, ברעם וצור, כן, צור. זאת אמרת: שחל זימן אותו ללישכתו, ושם נערך המיפגש. מטרם המיפגשים היתה להסכים בינינו: "הבה לא נאכל זה את זה בשנה, שנה וחצי הקרובות ועד למועד המשוער של הוועידה". לכולנו היה ברור שההנהגה הנוכחית לא תעמוד בראש המיפגגה בעוד ארבע שנים.

מצחקי, אנשי רביץ טענו: "אל תשי" מזאת פרס ורביץ בכפיפה אחת" אבל לא ניתן להתעלם מכך שבשנתיים ה"אחרונות הם היו השניים היחידים הריברו זה עם זה.

שמעת שרצו להזעיק את חיים צדוק או מישהו מוקני-המיפגגה יצחק נבו? אני שומע זאת ממך. בעניינים פרטית עלי כן גם באחר העיתונים, בררכי ארצה מארצות-הברית. ישבתי במטוס וקראתי: "נבו: שחל". רק הגעתי ארצה, טילפנתי למיכה חריש ואמרתי: "אף-אחר: אתה נבחרת לשקם את המיפגגה. רוצה עזרה? נבכי ש"ה, אבל רק אתה". שאף-אחר לא יחפש לי פיתרונות ביניים, ויתחבט מאחורי הסינור של השני?

● "אני מוכן

להצבעה מחוץ!

מזמן אמרו לי תברר: "מוטה, אתה הייב להקים מאוחרוך קבוצה קטנה של אנשים" אז זימנתי קבוצה כזאת לאיזמן, ערכתני כנס.

בעצם התחלתי להיערך מיום השי"שי המפורסם — היום שבו כינס אותנו שימעות לחתום על ההסכם עם אגודת ישראל.

היה ברור אז לכולנו שלא הצלחנו להקים ממשלה. היה לנו ברור גם שההסכם הזה הוא דבר שלא-ייעשה. קמתי ואמרתי: "שימעות, איבוע שנים שורתנו אותך. מעכשיו — זה לא יהיה כך. אתה חייב להבין שרברים השתנו..."

באורח מיקרי או פחות-מיקרי, אין שלושת המועמדים — יעקובי, שחל וגור — מכהנים בתפקידים בכירים בממשלה, זו הפעם השנייה.

מספרים כי סמוך לסיום כהונתה של הממשלה הקודמת, עוד העז פרס לדרוך על יבלת ולפי לוט לעבר יעקובי: "בקדנציה הנוכחית לא הר"אית מי-יודע-מה כושר-ביצוע".

במערך של האומרים שפרס מן הסתם קיבל את עצמו לטעם הנגובתו הזועמת של יעקובי: "איך אתה מעז? נתת לי תפקיד ביצועי! איך אני יכול להוכיח כושר-ביצועי בתפקיד לא-ביצועי? אני מזהיר אותך שלא לחזור על זה שנית!"

● רפי השומר

"מה דעתך על רפי אדרי?" נשאלו שני שרים במיסגרת מלאכת הרכבת הממשלה. השרים לא נשאלו לדעתם על החבר אדרי באופן כללי, אלא על האפשרות, "להעלות אותו כיתה" ולמנות אותו כשר בממשלה.

קשה לומר שהשרים יצאו מגדרם. אחד התב"טא באורח מתוחכם שחייבת להיות אשה בממשלה, אחרי כהונתה של שושנה ארבל-אלמוזלינו בממשלה הקודמת. השני העוותו שלא היו בשליטתו.

סוף טוב, הכל טוב — אדרי הגיע לממשלה. מי שאירגן את חגיגות "השר המארקואי הראשון" לא שכח מי היטיב עימו. בישיבות "שרינו" השבועיות הוא מתחרה עם שר החקלאות אברהם (כצלה"ה) כ"עוז, שאף הוא עלה כיתה. שניהם מתחרים זה בזה בשמירה על שימון מפני הזאבים הרעים (יעקובי, גור, קצת שחל, לפעמים יצחק רביץ). גם יוסי ביילין אינו מגיע לקרסוליים.

● "אווה, ספרד!"

פרס פוחד מפני עצם הרעיון של גידול יור-שיים. כל יורש פוטנציאלי הופך מייד אויב. כשר התפטר מוטה גור מהממשלה הקודמת, הציע משה שחל להציע את מצרת המיפגגה. השמות שהועלו לפני פרס כדי למלא את מקומו של גור היו: "כ" דוד ליבאי (דוקא חביבו של פרס), האלוף אציק מרדכי (אז היה האנדר-דוג של פרשת השב"כ) ושלמה בר-עמי — שגורי ישראל בספרד, הנחשב שם ככוכב-תיקשורת. איזכור שמו של בר-עמי באוזני פרס אינו מומלץ מאז. פרס אינו מתנגד לסיפורים של הצלחה, בתנאי שישארו בצבא, בספרד, הרחק ממנו.

● הערבים יכולים לחכות!

אכן חל שינוי ביחסו של שימעות פרס כלפי "המועמדים". השיטה היא עתיקת-יומן, עוד מימי רומא: "הפרד ומשול".

אין הוא מעוניין בהצלחת אחד מהשלושה כ"ר. לגבי גור, המכרן כשר-בליתיק, אין לו בע"יה. מיעקובי, הממונה על התיקשורת, הוא חר"ש, ועוד יותר משחל, הממונה על משרד-האנר-גיה, שהוא משרד ביצועי. שחל העלה את מחירי הדלק מכלי היועץ, בו, ועורר, כמובן, סערה. הסיפור הבא ממחיש את המצב:

"שרינו" דנו בניחותא בנושא הערבי. סוכם ש"שחל יטפל בנושא, שייוסי גינת, המתמחה בו, יר-עבר ממשרדו של כ"רעז למישרדו של שחל. עברה תקופה, ודבר לא נעשה. חיים בר-לב התעניין: "מדוע לא מסיימים את העניין הזה?" גם עזר וייצמן החרה אחריו, ואז גילה פרס הת-חשבת נדיה ויחס חברי, ואמר: "לשחל יש בע"יית זמן..."

שחל דווקא התעקש שימצא את הזמן הדרוש, אך הוסיף: "אבל שימעות, אם חזרת בד"ך... "כן" קצף פרס על המניאה, "נתכה עד שמיכה (חריש) ייכנס לתפקידו (כמוזכ"ל המיפגגה)". חריש הוא איש חרוץ. חוץ מזה, הוא נמנה על חביבו פרס.

● צחוק, צחוק!

היחסים בין השלושה שחל-יעקובי-גור הם מורכבים. מכיוון שמתמקן עימות עתידי בין שחל לבין יעקובי, כשגור מפגד מאחוריהם (לפי שעה) מדבר יעקובי במין חיבה על גור. שחל

מדבר בפטרונות מהולה בחיבה על גור. וגם גור מדבר בחיבה על גור.

בעת ההכבת הממשלה פירסם גור ששחל הציע לו לכהן כשר-ביטחון "אצלו". גור עשה מזה חגיגה בתיקשורת.

הסיפור שמאחורי הקלעים: ירון רן, איש-שחל המכונה "שחל הקטן", פנה לאבנר רגב, איש-גור, והתעניין אם יאיות גור לכהן כשר-ביטחון בממשלה של שחל. גור התמוצץ מצחוק, לדבריו, וענה באמצעות העיתונים. שחל קרא את העיתונים והתמוצץ, לדבריו, מצחוק על הד"רג שבו התנהלו העניינים.

משנפגשו השניים, שאל שחל את גור בקריצה: "אז אתה רוצה, או לא רוצה, להיות שר-ביטחון?".

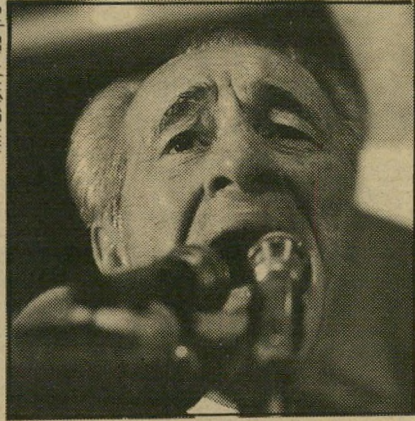
גור פיפס את הקריצה וממשיך לצחוק עד עצם היום הזה.

● זהירות, שבו!

שלל התסריטים לקראת 1992 מתעכבים ב"1990 — העיתוי המיועד של הוועידה בהא-הידיעה".

בפורום חגיגי זה תיערך ההתמודדות בין יע-קובי לבין שחל לבין גור. אולי גם פרס לא יוותר ויסתער, אולי ינסו גם מי שסיכוייהם פחותים. כל המרואיינים העריכו ש,שימון לא ירים יד-יים! ועדיין אין להקל ראש בכוחו ובניסיונו ה"פוליטי-מאניפולטיבי".

הנה תסריט נוסף, שטרם פותח: פרס, המעונ-יין למנוע התמודדות בוועידה, ינסה להביא ל-משבר ממשלתי על רקע מדיני, כבד", יפוצץ את הקואליציה על רקע עקרוני.

ציון צפירי, העולם הזה

מה אם לא יעלה הדבר בידו? איך יגיבו המת-מודדים למיניהם, אם — למשל, סתם בשביל ה-תרגיל המחשבתי — יבקש פרס ממיכה חריש לב-טל את תפקיד יושב-ראש המיפגגה, "מפני שזהו תפקיד מיותר?"

אם לא יהיה קיים תפקיד ה"י", לא יהיה על מה להתמודד ב"1990.

לא נעים, אבל מבריק. מי שהתחילו במירוץ לקראת הוועידה ייתפסו כשמיכנסים מופשלים מטה. המאבק יידחה אז ל-1992, כשיהיה צורך החליטי מי יודח את ראש הרשימה לכנסת, ושימ-עון ירוויח עוד שנתיים.

● ריגול תעשייתי

"את יודעת ש... (שמו של אחד מהשלושה) הזמין 300 אנשים, והגיעו בקושי 130" צהל לעב-רי אחד מ"שרינו" לפני כמה שבועות.

אם זה המצב בין "שרינו" בכלל, לא כל שכן בין שלושת המועמדים. שלושתם הבחינו באנ-שים שישיבו ורשמו להם רשימות בכנסים שער-כו באחרונה: לא רשמו את הסיסמות שהופרחו אל חלל האולם, כי את מי שהגיעו לשם, מי ומי במחנה היריב.

אחד מהשלושה חושב שחלק מ"הרושמים" הם מטעם פרס. רק שימעות מאורגן כליכך... לעיתים, ניתן למצוא את אותם הפרצופים — בדיוק — בכנסים של יעקובי, שחל וגור.

"יום אחרי פרוס שערכת, קיבל אחד המש-תתפים שיחת-טלפון משר אחר (אחד מהשלו-שה)... התלפון אחד מהם, "אני יודע! הוא מרגל אצלו! הוא ממש מחזיק אצלו מודיעין! אני אצלו! זה נגד הטבע שלי!"

"שימון", נאמר לי, בהקשר אחר, יותר מפעם אחת במהלך הראיונות האלה, "מעוניין לסכסך בינינו, ליצור מתח, חשדנות..."

● אהבת גד או שינאת...

האם — כך שאלתי תוך כדי התנצלות בלתי-מוסקת על התמימות — יכול להיווצר מצב שבו יעדיך פרס את אחד מהשלושה, או מישהו אחר, ויטפח יורש?

"פרס לא מולך אף-אחד" — נענית עליידי כל מי שיש לו יד ורגל בצמרת העבודה. פרס גם לא יוותר כל-כך מהר... שר בכיר אחד צייר שני תסריטים: או שפרס יגיע כאיש מוכה למרכז-המיפגגה, שבו שחל היתב את אנשיו, ושם יתלונן: "מה רוצים ממני? אני מוכן בכלל להתפטר מחר בבוקר, אך האם זוהי השאלה על הפרק?" ויסחוף את המרכז בגל-אדה ובמחיאיות-כפיים סוערות, או שיגיע למר-כז פרס קרבי, למוד-מילחמות, יכריז שעשו ממנו השעיר לעזאזל, יתחשב מעל הבמה, תוך כדי השמעת הערות סרקאסטיות — ויסחוף את המרכז בגל-אדה ובמחיאיות-כפיים סוערות.

"שימון לא מסוגל לבנות יורש" אמרו כל הד-רגים במיפגגת-העבודה. בעבר לא הסתירו הב-כירים את קינאתם, כאשר שלח יצחק שמיר את דן מרידור לשליחויות לאומיות. "אצלנו זה לא יתכן!" פרס, בתייכוחם רב, מבחינתו, מנע בכל דרך אפשרית מיעקובי, משחל ומגור להיות למ-דינאים. לשליחויות הוא השתמש בנעריו, יוסי ביילין וגמרוד נוביק, שלא היוו איום עליו (ועל אף-אחד אחר). היחס לפרס, חן מבחינת "השלי-שה" והן מצידם של שרים אחרים בעבודה, מור-כב ממרידור, מטינה, אך גם מיראה מהלא-יודע.

אחרי חודשים-שלושה, שבהם פשטו הסיפ-רים שבהם תואר פרס כאיש מצוברח ומדופרס בתפקידו כשר-האוצר, שהוא שפוף ממפלתו בב-חירות, אמר מישהו השבוע: "שימון לא חוסל! אני מכיר את האיש. נכון שהוא מצוברח, אבל כשהוא מריח איום..."

כשהוא מריח איום, הוא מקרב אליו לפתע פתאים — נראה שכלו כל הקיצים — את גד יעקובי, ומרחיק את שחל.

● דיווחים על האינתיפאדה...

אז שחל, כולם יודעים, "עלה כיתה" והתמנה עליידי שימון כחבר הקבינט המדיני, שהיה אמור להיות פעם מצומצם.

היו דיווחים, ניסוחים מניסוחים שונים... "אז מה הוא מתרגש?" שאלו השבוע ארבעה שרים שונים. חלק מהם דווקא מכהנים בפורום ה"אכסקלוסיבי הזה.

אחד מהם הרחיק לכת: "גו, הוא נידנד לשי-מון, איים עליו, הגיש אולטימטום. מה הוא חו-שב, שאנחנו לא יודעים! וכל זה בשביל לשבת במשך שעות ולשמוע דיווחים על האינתיפאדה: מי זרק אב פה, מי זרק אב שם...".

מי אמר: "לא מצפים לי בקרוב חיים קלים!" דווקא מוטה.

● כריסה רחבה ומטוסים!

אז איך הם נערכים למירוץ? נכון, ניסוחיהם יעידו שאינם רציים, שאינם ממהרים. בכל זאת, מדובר על מועמדים שהתבשלו במשך זמן רב מדי, מכדי להותיר משהו לידי המיקרה:

לשחל, למשל, כך הדולף, יש ממש תוכנית-אב בעלת יעדים. הוראותיו שמות דגש על, "פריסה רחבה" אין הוא מפעיל מיקצוונים, כשהם שפ-רס הפעיל צוותים אמריקאיים, אבל אין זאת אומרת שימון מתייעץ עם מיקצוונים.

ליעקובי יש ארבעה-חמישה פורומים שונים, שעם חבריהם הוא נפגש בקביעות. סדר-הגודל של הפורומים האלה מוערך בכ-300 אנשים, ש-אינם נפגשים ביחד. פעם נפגש יעקובי עם 150, פעם — עם 50.

המונחים, מתנה יעקובי" או "מחנה שחל" עד-יין אינם בשימוש יומיומי, ועדיין קשה למתוח גדרות סביב המחנות. שניהם מקבלים חברי-מיפגגה לשירות-נפש. לגור, המשתמש במונחים מתחום הטיס לתי-אור המירוץ, יש בעייה חריפה בקרב המיזרחים. "הוא לא מתקבל שם טוב!"

להחליט.

את השלב הנוכחי שלי אפשר להג-דיר כהתארגנות שחל. היציאה לקרב תהיה בוועידה. קט"א, אינני חר-שב שיש מתיחות נוראית ביני לבין יע-

כותי בתחום זה?

הטינה חשי כי לא תגרום לי להפ-ריע בשנה וחצי הקרובים, אבל את הע-בודה בשטח כבר התחלתי. מהרגע של ניסיון-ההרחקה. לא לוקח לי זמן רב כדי

הותירה בי טינה כלפי שימעות. זו פשוטו מצחקי. דווקא בייכתי את שחל (שנכנס במקומו לקאבינט), אבל מה, מכיוון שאני לא בקאבינט, יש לי פחות ניסיון צבאי ומדיני? זה מוריד מסמך

אז, כנראה, הוא החליט שכדאי להשאיר אותי מחוץ לממשלה, שאולי, חלילה, אני מתכוון ברצינות. אז תני לי לספר לך משהו: אני מתכוון ברצינות! הועברה שלא הוכנסתי לקאבינט